

Ištraukos iš Artūro Tereškino romano „Nesibaigianti vasara. Sociologinis romanas apie meilę ir seksą“

SAUSIS 2021, ARTŪRAS TEREŠKINAS

Tą vasario vakarą susitinkame prie „Zaros“ parduotuvės. Spausdamas man ranką Hubertas plačiai šypsosi. Rankos sugrubusios, lauke minus dešimt, stovėti šalta. Aš apsirengęs tik plona odine striuke. Hubertas siūlo pas jį namie, Šnipiškėse, išgerti kavos. „Šiandien kečiau obuolių pyragą“, – sako. Jis neatrodo grėsmingas, nors kvietimą kavos aštuntą valandą vakaro gali perskaityti visaip. Amerikiečiams tai paprasčiausiai reiškia seksą. „Ar norėtum užsukti pas mane kavos ar arbatos?“ – mergina klausia George'o Constanzos, aptukusio plinkančio neurotiško vyro iš kultinio serialo „Seinfeldas“ (*Seinfeld*). George'as muistosi: „Man per vėlu vidurnaktį gerti kavą“, paskui ilgai kremtasi, kad nesuprato merginos užuominos. Draugai jį ramina: „Kartais kava tėra tik kava, o ne seksas. Yra žmonių, kurie naktį geria kavą.“ Nors nesu tas žmogus, įsėdame į autobusą, kelios stotelės, penkios minutės pėstute, blokinis penkiaaukštis namas, medinės buto durys. „Gyvenu su kambarioku, bet šiandien jo nėra, išvažiavo pas savo mergą“, – aiškina man Hubertas.

Rūkome prie rausva languota staltiese užtiesto stalo kišenės dydžio virtuvėje. Hubertas pjausto obuolių pyragą, bet vietoj kavos iš spintelės ištraukia tekilos. „Nori kokteilio?“ – klausia. „Jei padarysi „Margaritos“, išgersiu“, – išpučiu dūmų kamuolį. „Margarita“ stipri, per mažai citrinų sulčių, bet su saldžiu pyragu gerti galima. Kai citrinų nebelieka, Hubertas tekilą pila į mangų ir apelsinų sulčių mišinį. „Mano mėgstamiausia mangų „Margarita“, – sakau rankose vis dar laikydamas cigaretę.

Nejučia apgirstu, klausausi Huberto pasakojimų apie tai, kaip iš nedidelio kaimo jį, aštuoniolikmetį, į Vilnių atsivežė vyresnis vyras, su kuriuo jis pragyveno dešimtmetį. Visas gėjiškas miestas buvęs šio vyro rankose: vakarėliai, egzotiškos kelionės, naujos pažintys, net atsitiktiniai seksualiniai partneriai. Išsiskyrė, kai vyras susirado jaunesnį. Paskui kelerius metus Hubertas draugavo su pavydžiu klaipėdiečiu: jų barniai kartais baigdavosi muštynėmis, randas ant jo kaktos – nuo sudužusio sovietinių durų stiklo. „Jis pats mane vežė į ligoninę, jau maniau, kad nukraujuosiu. Kai sugijau, priverčiau jį išsikraustyti“, – tokia trumpa rando istorija. „Tu man patinki“, – Hubertas glosto man petį. Dar šliūkšteli mangų „Margaritos“ į taurę. Po kelių gurkšnių stebiu save tarsi pro kameros objektyvą: blyškaus kūno vyras, gulintis ant čiužinio kambaryje su apšiususiais gėlėtais tapetais. Huberto mėsingos lūpos – ant mano spenelių, bambos, penio. Užsimerkiu.

***

Kai gegužės mėnesį iš Stokholmo grįžau į Vilnių, mano butas buvo pietietišškai spalvotas. Nušlifotos ir nulakuotos grindys kvepėjo šviežiai nupjautais medžiais. Už lango ošė klevai, apšviesti niekaip nenudylandčios delčios. Vis dar negalėjau užmiršti klaidžiojimo po naktinį Stokholmą, keistų gėjų barų, kuriuose švedai šoko pagal eurovizinę muziką. „Tai mano gyvenimas, pasitrauk iš kelio, nes mano automobilis rieda per greitai...“ – aukštu balsu klykė Anna Bergendahl.

Pirmą sykį Dmitrijų-Apoloną pamačiau pro sporto salės langą. Trumpas žvilgsnis – lyg viso kūno sukrėtimas. Už lango stovi mano draugas

Hubertas su Dmitrijumi. Hubertas ranka rodo į mane, darantį nugaros pratimus. Traukiu ilgą lyną krūtinės link. Dmitrijus šiek tiek prisimerkia, mirkčioja. Nešioja mažus akinius plonais rėmeliais. Jis žiūri į mane. Aš – į jį. Jis vėl – į mane. Keisto artumo atpažinimas. Šio atpažinimo akimirka. Tereikėjo tik jos. Hubertas pamojuoja, ir jie nueina.

Sociologai Pierre'as Bourdieu ir Eva Illouz (2007, p. 100) teigia, kad mūsų kūnai sukaupia socialinę patirtį, kuri kūnu ir perduodama.¹ Todėl, pajutęs fizinį potraukį Dmitrijui, mano kūnas akimirksniu atkūrė socialinio artumo mechanizmą: jame iš karto atpažinau save. Kūnas – geriausias ir tikriausiai vienintelis būdas pažinti kitą žmogų ir pajusti jam potraukį. Todėl tik pasijuokiu iš tų, kurie man nuolat primena apie dvasingumą ir sielų giminystę.

Su Dmitrijumi susipažįstu vėliau, grįždamas iš sporto salės namo. Važiuoju pas Hubertą. Ten abu geria kavą ir valgo sumuštinis su olandišku sūriu. Kalbame apie Dmitrijaus medicinos studijas. Nors jis rusas, lietuviškai kalba be jokio akcento. Mane jaudina jo balsas: kaip ir aš, kalbėdamas Dmitrijus „pastato“ jį, tvirčiau tardamas priebalses. Dar labiau įaudrina jo akys – mėlynos, ryškios, pridengtos dideliais vokais. Jos šiek tiek primena mano mėgstamo aktoriaus Jake'o Gyllenhaalio akis. Tik Dmitrijaus veidas daug ryškesnių bruožų nei Jake'o.

Mūsų meilės objektas – kaip pažadas ar net pažadų, kuriems esame įsipareigoję, puokštė, rašo amerikietė Lauren Berlant (Berlant 2007, p. 33).² Mylimieji – kaip neišpildyti pažadai, nors gali mylėti ne tik asmenis. Žodžiai, kvapai, knygos, garsai, medžiai – visi jie pritemdo nuolat į paširdžius duriantį vienatvės jausmą, nepalieka net tada, kai norisi tik nusižudyti, prižadina, kai tingi keltis. Bet ar mylimieji nėra tik saldi romantinių dainų ir pasakojimų įsiūlyta haliucinacija?

„Meilė – ir svaiginanti, ir kartu maniška, bet galų gale toksiška: besitęsiančios saviapgaulės pratybos“ (Kipnis 2003, p. 99).³ Trokšti jos, nors žinai, kad ji kaip narkotikas. Ir nori tikėti, kad apgaudinėdamas save, apgaudinėji ir kitą: įsimylėjimas kaip verkiantis vaikas, kurį ką tik mušė mama; nuoskauda nusitrina, lieka tik raudoni diržo dryžiai ant nugaros ir sėdmenų. Skauda tik tiek, kiek sugebi įtikinti save, kad mylint neskauda.

Kas pažįsta mane, žino, jog man patinka prancūzų rašytojas Michelis Foucault. Kaip ir jis, iš pradžių studijavau filosofiją, paskui Foucault pasirinko psichiatriją, o aš – sociologiją. Jo didelės žaižaruojančios akys

man šiek tiek primena Dmitrijaus akis. Seksualinis geidulys nėra kažkas natūralaus ar gamtiško, teigė Foucault. Veikiau tai kultūriškai ir istoriškai nulemtas būdas jausti, žavėtis, flirtuoti, įsimylėti, dulkintis, išsiskirti, kentėti. Tai veiksmų, pojūčių, patirties, žinojimo, kūno dalių samplaika, kuri paverčia mane tuo, kuo dabar esu, ir kartu skatina fantazuoti apie seksą. Šia samplaika matuoju visus pasisekusius ir nepasisekusius seksualinius susidūrimus.

***

Mąstydamas apie Dmitrijų, mėginu įvertinti, kaip gyvenau ir kaip galėčiau įsivaizduoti gyvenimą, kuris būtų prasmingesnis nei mano dabartinis. Sėdėdamas patogiam odiniame fotelyje su kompiuteriu ant kelių, vis pagaunu save besityčiojantį iš savęs, ironizuojantį nesėkmes, tarp jų ir Dmitrijų, kaip ryškiausių savo gyvenimo ženklus. Kartais jaučiuosi, tarsi niekada nebūčiau turėjęs man pačiam reikšmingo gyvenimo. Visa mano biografija – neišreikštų gestų, neišstartų frazių, poelgių, kuriems nepasiryžau, nuolatinių pertrūkių, lūžių ir atokvėpių sanauja. Gal galėčiau tvirtinti turįs gyvenimą, jei pridėčiau jį prie Dmitrijaus gyvenimo?

Šioje išvargusioje šalyje su pertraukomis gyvenu virš trisdešimties metų. Žinau, kad čia apskritai sunku tokiems, kaip aš. Jų gyvenimai dažniausiai nelaikomi gyvenimais, nes neatitinka visuotinai priimtinių įsivaizdavimų apie tai, kas yra „tikrasis“ gyvenimas. Bet vis tiek įsikibęs laikaisi jo – neteisėto, daug kam nesuprantamo, bauginančio ir netikro.

Kita vertus, ar norėtum kartoti kitų gyvenimus? Kalbėti kitų žodžiais, vaikščioti kitų ištryptais keliais, trokšti patogumo, kurio visi geidžia? Ar norėtum prisitaikyti, pateisinti tuos, kurie vadina tavo gyvenimą nepavykusiū ir nepakenčiamu, klausytis kasdienės kartotės: tu keistas, nenuspėjamas, nesuplanuotas, išblaškytas, netikras. Tu nesimeldi už mus, neaugini vaikų, negerai degtinės šeštadieniais, nepriekabiauji prie merginų, nežaidi kortomis, nežiūri krepšinio rungtynių. Dėl to tave persmelkęs nuolatinis nepatogumo jausmas. Visu savo kūnu jį skleidi. *I love you, discomfort.*

Prisijaukinęs nepatogumo jausmą žinau, kad jis man padeda ne tik išgyventi, bet ir rašyti gyvenimo scenarijų, akiai nesekantį nei mano tėvų, nei senelių, nei seserų, nei bendraamžių gyvenimais. Kai man nepasiseka susitaikyti su kitų smerkiančiais žvilgsniais, kai nubundu vienas vidurdienį, kai susikūprinu užkluptas ateities neaiškumo, kai apsiaverkiu prisiminęs savo nesėkmes, ironiškai šaipausi iš savęs: lada dada lada, kur tas kelias veda? Tikriausiai į niekur.

Atmintis netobula. Ji man primena abstrakčius „ištaškytus“ amerikiečio Jacksono Pollocko paveikslus. Susivijusios spalvos, brūkšnių ir taškų raizgalynė, išsilieję dažai. Daugiaspalvė netvarkinga atmintis. Kartais nubundu nuo jos svaiginančių spalvų ir klausiu savęs: kaip aprašyti visus seksualinius santykius, kad jie neatrodytų vulgarūs? Kaip įrodyti, jog visi šie nuotykių – būdas pažinti save, patirti malonumą, erotizuoti pažeidžiamumą, į kurį mane įstūmė kūnas, vaizduotė, smalsumas, abejonė?

Su kauniečiu jis susitinka autobusų stotyje. Nesimpatiškas stambus, aukštas, plikai skustas vyras. Piktas šiurkštus veidas. Primena tuos tipus, kurie nei iš šio, nei iš to gali užsipulti tavo gatvėje. Pasisveikinę jie eina link Naugarduko gatvės. „Maniau, tu aukštesnis“, – sako kaunietis. Suvokdamas, kad skustagalviui jis visai nepatinka, vyras stabteli. „Atsivežiau brendžio, pasėdėsim, – siūlo kaunietis. – Eime.“

Užkandai – rūkyta dešra, juoda grūdėta duona ir prastos konservuotos alyvuogės. Vyras atsidaro „Pinot Grigio“ vyno, nes pigaus latviško brendžio nemėgsta. Kaunietis paslaptingas: sakosi pažįstas daug įtakingų Kauno vyrų, tačiau kuo pats užsiima, taip ir neatskleidžia. „Importas, eksportas“, – prisipažįsta, nors kuo prekiauja, lieka neaišku. Brendį geria dideliais gurkšniais užkąsdamas dešra.

Nors yra daug stambesnis už blyškiaveidį vyrą, apgirsti netrunka. „Gal nori nuvaryti pas mano draugus, kurie gyvena Šnipiškėse? – klausia. – Vienas iš jų – čiotkas aktyvas, tavo gerai išpistų. Jie labai draugiški.“ Įdomus pasiūlymas.

Iš troleibuso jie išlipa prie nedidelės „Aibės“ parduotuvės. Perka degtinės ir vyno. Nuo Kalvarijų gatvės maža siaura gatvele leidžiasi žemyn link penkiaaukščio apleisto bendrabučio. Antrame aukšte mažas kambarys su miniatiūriniu koridoriumi, virtuve ir tualetu. Nei dušo, nei vonios nėra. Alfonsas, kurį minėjo kaunietis, – nedidukas lieknas statybininkas, jo žmona gyvena Gargžduose. Vilniuje jis tik uždarbiauja, nors pastaruosius trejus metus čia praleido daugiausia laiko. Į Gargždus važiuoja kas trečią savaitgalį, žmonos į Vilnių nekviečia. Vyras supranta, dėl ko: Alfonso meilužis – puikiai lietuviškai kalbantis armėnas. Lietuvoje jis gyvena daugiau nei dešimtį metų.

Kambario kampe – didžiulis televizorius, kuriame rodo pornografinį filmą. Vyras atsisėda ant taburetės, kaunietis – ant ištiestos sofos, šalia armėno. „Aš pats – kaip pornografinis filmas. Man reiktų nusiprausti“, – sako vyras. „Dušas koridoriaus gale, dešinėje“, – ranka pamojuoja Alfonsas. Kelios dušo kabinos, blyškusis vyras vienoje iš jų prausiasi pasiklojęs ant žemės celofaninį maišelį, nes grindų plytelės padengtos storo purvo sluoksnio. Norėtusi negrįžti į pornografinį filmą, bet kambaryje jis paliko rankinę.

Išsimaudęs randa vyrus jau įsiau drinusius. Alfonsas dar vis apsirengęs, bet masturbuojasi išsitraukęs stambų penį. Kaunietis bučiuojasi su armėnu. Vienais marškinėliais ir trumpikėmis vyras prisėda šalia Alfonso. Bučiuotis nenori, todėl delnu liečia jo penį ir vaizduoja susijaudinusių. Alfonsas nusmaukia vyro apatinius, liepia atsistoti ir įbeda veidą jam į sėdmenis. Energingi liežuvio judesiai, kuriuos papildo stiproki šiurkščių plaštakų smūgiai. Plekšt, plekšt garsas įsilieja į pornografinio filmo aimanas.

Stovėdamas vyras mato, kaip armėnas čiulpia kauniečiui. Alfonsas pasiekia orgazmą daužydamas vyrui užpakalį. Pornografinis filmas tebesitęsia, kaunietis ir armėnas, užsiėmę vienas kitu, į besirengiantį vyrą nekreipia jokio dėmesio. Paspaudęs ranką Alfonsui, jis išbėga iš kambario. Dar nėra vienuolikos, Kalvarijų gatve kursuoja autobusai. Rūgpiūčio pabaiga, šilta, tuščias troleibusas, tik vairuotojas ir vyras, skubriai į savo telefoną užrašinėjantis mintis apie skurdžią Lietuvos sekso rinką ir malonias nesėkmes. Dar vienas ženkliukas į jo ištreniuotos krūtinės atlapą.

Iš anglų kalbos vertė Erika Urbelevič

¹ E. Illouz, *Cold Intimacies: The Making of Emotional Capitalism* (Cambridge: Polity Press, 2007), p. 100.

² L. Berlant, "Cruel Optimism: On Marx, Loss and the Senses." *New Formations* 63 (2007), p. 33.

³ L. Kipnis, *Against Love* (New York: Vintage Books, 2003), p. 99.